

A'
 TSASZARI ÉS KIRALYI FELSÉG'
 ENGEDELMÉVEL.

*****

Nro 25.

Költ Bétsben, Bojz-anak Árvanak (Márczusnak)
 28-dik napján 1300-dik Esztendőben.

B é t s.

A' Cs. K. Felség' testvér Húga, Mária An-
 na Föhertzeg Kisafszony, minekutánna kilentz
 esztendeig Prágában lett volna Fejedelem Afszo-
 nya az ottan lévő Dámák Fundátziójának: a'
 múlt Szombaton, Ő Felsége' engedelmével, Olasz
 Országba indúlt innen, hogy Florentziában, az
 ott lévő Capucína-Apátzák között töltse életének
 hátra lévő esztendeit. Született ezen Föhertzeg-
 afszony, 1770-dik esztendőben. Utját Velen-

C c

tzének vette, hogy a' Sz. Pápának tiszteletét meg-tegye, 's fel tett czéljáról értekezzen véle mint az Anyaszentegyház' Fejével. Két Komorna-Afzszonyok is mennek bé Ő Kir. Hertzegségével a' Klastrombá.

A' Coloniai Elector (Választó-Hertzeg) Fő Hertzeg Maximilián, II-dik József Császár' Testvérje, ide váratik. Már a' volt H. Eszterházy' kertje 's háza, a' Landstrasse nevű Külső Városban, fel van fogadva számára az egész nyárra, 3 ezer forintért.

Feldmarsallieutenant Frölich, ki a' múlt Nóvemberben szerentsésen el vette Ankónát (Olasz Országban) a' Frantziáktól, midőn az Orosz hajók a' tenger felől szorongatták azt: a' napokban indult el innen Grétzbe, a' hol lakik a' Felesége.

Harmad nappal ez előtt, ide érkezett Hertzeg Berry Károly Ferdinánd, Gróf Artoisnak második, és még csak 22 esztendőös fia. Ennek a' testvér Battyá, Gróf Artoának első szülött fia, Hertzeg Angouleme Lajos Antal, vette vala el 24 esztendőös korában hitves társul Néhai XVI-dik Lajosnak Mária Therésia Charlotte nevű leányát, a' ki 3 esztendeig lakott Bétsben; most pedig Férfjével egygyütt, Curlandia' Fő-városában Mitauban lakik, XVIII-dik Lajos' társaságában, a' ki XVI-dik Lajosnak testvére volt, valamint Gróf Artois is, kinek kereszt neve Károly Filep. Hertzeg Berry a' H—g Condé Seregénél szolgál, melly 2 esztend-

dőtől fogva az Orosz Császár zászlóján vitézkedett; ezután pedig az Anglus Udvar' költségén fog vitézkedni. Hertzeg Berry az itten lévő Lord Minto Anglus Követnél van szállva, 's rövid időn Nápolyba indul házasodni.

Hadi Környüldölások.

(Külföldi Ujságok szerént).

1. Német Birodalmiak.

Donaueschingenből Mártz. 18-dikán: —
„Tegnap reggel érkezett ide Haditárnokmester Báro Kray, Márki Chasteller Generálmájjal együtt.“

Károly Fő-Hertzeg, következő értelmű Hirdetményt intézett a' Sereghez:

„El gyengült egészségemre nézve, kértem Ö Felségét a' Császárt, hogy nevezze más helyembe a' Sereg' Kormányozójává. Méltóztott nevezni Ö Felsege, Báro Kray Haditárnokmester Urat. A' midőn jelentést tettem arról a' Generálisságnak, az egész Tiszti-Karnak, 's a' több Katonaságnak; igen nagy szívességgel köszönöm, hogy az én kormányozásom alatt olly vitézül, és igen jeles megkülönböztetéssel viselték mindenkor magokat.“

„Valamint ki-mondhatatlanul sajnálom, hogy változó egészségem miatt meg kell válnom olly hadi Pajtásoktól, kiket én, minden alkalmatosságokban, igen derék, és Császár Ö Felsegéhez különös nagy hívséggel viseltető Katonaknak tapasztaltam, 's betsülök és szeretek: szih:

tén olly indúlattal kérem, hogy a' millyen dítső módon nyilatkoztatták eddig, Fejedelmünkhöz viseltető hajlandóságjokat 's hívségeket: szintolly mértékben és hasonló buzgósággal mutassák azt, Haditárnokmester Báró Kray Ur' vezérlése alatt."

Végső soraiban jelenti a' Föhertzeg: hogy a' melly Tudósítások 's Híradások Ö Föhertzegségéhez küldödtek addig mint Fövezérhez; mind azokat ezentúl H. T. M. Báró Krayhoz kell útásítani.

A' Konstántziai tó mellől. Mártz. 18-dikán: „A' Graubündteni és Vorarlbergi földön, mindennütt nevelödött az előálló Cs. K. Sereg-szakszok' ereje, Katonasággal 's ágyúkkal is. A' Stuttzos-Kompániák egymást fel-váltva tefzik az örállói szolgálatot; és a' fel-fegyverkezett földnépe olly készen vagyon: hogy mihelyt kívánatlik, mindjárt indúlhat."

Stuttgárdból Mártz. 18-dikán: — „A' Würtembergi Hertzegség' részéről, egy Gránátéros és más két Bat—nok nevelik azon Sereg' számát, mellyet a' Német Rendek törvényesen tartoznak ki-állítani, a' Császári Felsőségnek, mint Birodalom' fejének egygyességében. Ezen 3 Batalionok többnyire Ifjú, derekasan termett, és jó erejű emberekből állanak. A' Vezérjek, Seeger Generálmáyor. Maga az uralkodó Hertzeg, egynehány napokon által szorgalmatosan megvi'sgálta őket, és már tegnap reggel, egész készülettel ki is indította, részszerént innét, rész-

szereint Ludwigsburgból, a' Bretteni vidékeken teendő köz hasznú szolgálatra."

A' Sváb Kerületbéliek vitézi tüzét régibb példák által is kívánván élesíteni a' Főquartélybéli Ujság' jeles írója, következő nevezetes történetét beszéli el a' múlt Századnak, egy új darabjában: 1688-dik esztendőben, egy Melac nevű rabló 's öldöklő frantzia Vezér, meg nem vehetvén Schorndorf erős Városát: ráizent a' Würtembergi Hertzegre, fenyegetődzve: hogy ha fel nem adatja néki Schorndorfot: úgy ő, a' Hertzeg' lakó Városát Stuttgárdot felgyújtatja négy oldalról. A' Hertzeg megremülvén, parantsolatot küldött Schorndorfba, hogy ki kell nyitni a' Város' kapuit a' Fr-ák előtt. Kedvetlen parantsolat volt ez a' Lakosoknak: mindazáltal tsak ugyan meghatározta vala már a' Tanáts, hogy a' Város' kúlsait által küldje Melacnak. Akkor előállott egy erős szívű Afzfzony, 's így szólott: Hazaáruló az, a' ki feladásról szól. Tulajdon kezemmel ölöm azt meg. Két vagy három nap alatt segítségünk érkezik Ulmából: azért is védelmezzük magunkat. Rajta! a' ki úgy gondolkozik mint én, — Tsak hamar mind öszfe tödült az Afzfzonyság, szénvonókkal, seprükkel, pár kiki a' mit kaphatott, fel-fegyverkezve; 's egész seregestől a' Tanáts házhoz indulván, bé izenték az Előljáróknak: hogy egy se' merje közzülni magát otthon mutatni többé: ha fel adják a' Várost. El álmélkodván az Előljárók, Afzfo-

nyaiknak illy nemes mérészségén, mind fel-kiáltottak: „Ne engedjük, hogy feljül müljanak Feleségeink bennünket a' bátorságban“ a' minthogy azonnal fegyvert fogtak, 's példájok szerént a' több Polgárok is, kikhez még az Afzszonyok is hozzájuk kapsolták magokat. Illy erővel kimentek a' Városból, 's hatalmasan el nyomták onnét a' Fr—ákat; két napok múlva pedig, valósággal el érkezvén a' segítségjek Ulmából, a' Rajnán is túl verték azokat. — — Ezen történetnek el beszéllése után helyesen nagyon említve, Julius Caesárnak ez előtt 1800 esztendőekkel tett bizonyosága a' Németekről, hogy t. i. azoknak egygyesített erejektől, nagy termetektől, és tsillámló szemeiktől rettegetek nem csak a' Frantziák, hanem még az ő Római Katonái is. A' Frantziákról úgy ítélte Julius Caesar: hogy készek ők serényen hozzá kezdeni a' hadhoz: de az azzal egygyütt járó bajoknak el viselésére, telyességgel nincs meg-kívántató állhatatoságjuk (Ut ad bella suscipienda alacer ac promtus est Gallorum animus: sic mollis ac minime resistens ad calamitates perferendas mens eorum est. B. G. III. c. 19.)

Mannheimből Mártz. 17-dikén: — „A' Rajna' túlsó partján Városunkkal által ellenben lévő darab Erösségeket, el hagyták tegnapelőtt a' Fr—ák; minekokáért Cs. Kir. Generálmájor H. Hohenlohe, még az nap estye felé által küldötte oda a' maga Adjutánsát Raschko Urat, Wenkheim gyalog Reg—ének egy Szakafszával,

ki is minekutánna az ott találtatott hajókat mind által szállíttatta volna ide: végre maga is vízfőz jött szerentsésen. Ezentúl valami kevés Fr—ák ismét bé-ültek a' néhai Rajna-sántzának említett darab erősségeibe: de kevés idő múlva megént el hagyták azokat: minekokáért már ma, nem tsak Katonaság vagon részünkről oda által, hanem feles számú Munkások is, kik az elenség készíttette erősségeknek le-rontásában, előmenetelesen foglalatoskodnak.“

Munnheimből Mártz. 19-dikén: — „Ma, megént több Cs. K. Katonák, és Munkások mentek által innét a' Rajna' túlsó partjára.“

Ulmából Mártz. 18-dikán: — „F. M. L. Petrasch helyett, a' ki ide jö Komendánsnak, F. M. L. Báró Hiller fogja kormányozni a' Brengenzi vidéken lévő Cs. K. Seregosztályt.“

Cs. K. Gen. Máj. Serbétóni, meg-hólt Tübingában, Mártz. 13-dikán.

2. Olasz-Országok.

Pávidból Mártz. 9-dikén: — „Cs. K. Gen. Ott, a' Fontana-Buonai völgyben áll most, leg nagyobb részével a' Korpusának, a' hol nyóltz ezer fel-fegyverkezett Lakosok is kaptolták hozzá magokat.“

Sinigaglia Városa, az Egyházi Birodalomban fekszik, az Adriai tenger' partján. Mintegy húsz ezer Lakosai vagnak. Az ott esni szokott Vásárok (Sokadalmak) éppen olly nagy következésűek Olasz Országra nézve: mint a' Frank-

fürtiak 's Lipsiaiak a' Német Birodalomra nézve. Törökök és Görögök feles számmal járnak oda.

inigiagliából Mártz. 2-dikán: — „Ebben az esztendőben úgy fog itt tartatni a' Vásár éppen, mint a' Frantziák' bérontása előtt, 's valamint az előtt úgy most is Júl 13 dikán kezdődik.“

Mediolánumból Mártz. 7 dikén: — „Kleinau Generálison kívül, Karaiczay és Spanocchi Generálisok is a' Rajnához vagynak innét rendelve, a' hová minden órán el is fognak indútni.“

Velentzéből Mártz. 14-dikén: — „Az új Pápa' nevéből Chiaramonti, ez az Anagramma telik: Roma china-ti (Róma hajtsd meg magadat.)“

3. Nagy-Britanniaiak.

Pitt Minister Febr. 17-dik napján azt vitatta az Ország-gyűlés' 2-dik Táblájánál, hogy 3-ad fél millió font sterlinget kell küldeni segítség-pénzül a' Cs. K. Felség' számára, úgymint a' ki, azon nagy czélért hadakozik, melynek elérésére határozta magát Anglia, a' Frigyesseivel egygyütt, hogy t. is a' pallérozott Világot bátorságos állapotba lehessen helyheztetni, a' Jakobínusságnak, 's annak veszedelmes következtéseinek végképpen való ki-írtása által, melly maga nyilatkoztatása által Pitt Ur, eleit kívánta venni a' Ministériommal ellenkező Tagok ezen

ellenvetésének: hogy nem helyesen tselekezik Anglia, midőn a' frantzia Trónusba való visszahelyeztetésekért a' Burbonoknak, pénzét és vérit fel-áldozza. Így ítélte t. i. akkor is Tierney, olly vélekedését nyilatkoztatván a' Jakobínusság eránt, hogy már meg-szünt légyen az Fr. Országban. Sheridan Úr meg is nevezte Buonaparte-t és Sièyés-t, azt ítélvén felölök, hogy nem lehet őket Jakobínusoknak tartani: de erre az állításra — mint már a' múlt postán is említtük — azt jegyzette meg Pitt Minister, hogy még inkább szükséges most egész hathatóságú erőt fordítani a' Jakobínusságnak le-rontására, midőn az, egy Királyi tekintetű Személyben (Buonaparteban) egygyesülve vagyon.

A' mennyivel több most a' kész pénz Angliában: annyival szűkebb a' búza. Az Országgyűlés' első Táblájánál így szólott ezen tárgyra nézve Lord Auckland, Febr. 14-dikén: A' múlt esztendőbeli aratásból alig került bé annyi búza, a' mennyivel fél esztendőig meg-érhette volna Anglia. A' mi, másunnét hozattatik bé, azt még nem lehet bátorságos és elégséges pótló-eszköz gyanánt tartani. Azon kell hát igyekeznünk: hogy ki találhassuk a' kevesebb kenyér-evés' módját.“ — Egy mód fel is van már találva, melly az, hogy a' Kenyérsütőknek nem szabad elébb, hanem csak 24 órával a' sütés után, el adni a' kenyeret. Ez, tapasztaláson fundált törvény. A' Londoni ember t. i. rendszerént lágy kenyeret szokott enni eddig:

ha tehát már az említett rendelkezéshez képest, nem kaphat ő többé oly lágy kenyeret, a' milyenhez szokott az ínye: nem ok nélkül lehet fel-tenni, hogy jóval is kevesebb kenyér megy fel mint annakelőtte, mivel a' keményebb kenyér nem esik már néki oly jól mint a' puha, mellyet meg-szokott.

Irlandiának Nagy-Britanniával való egyesíttetése eránt, mitsoda értelemmel 's indúlattal voltak és vagynak a' Dubliniak: ezen tárgyról, a' Vice-Király' tudósítása nem tevődött ugyan még közönségessé a' Londoni Újságban: közlött mindazáltal ezen Újság is már némelly környülállásokat, arról a' fel-zendüléséről Dublin Városának, mellyet okozott volt ott Febr. 26-dikán, az Ország-gyűlése nagyobb részének az egygyességre lett reá állása. El öszolván t. i. a' Gyűlés, a' mint haza felé indúltak volna az egygyességnek Pártfogói: kövekkel kezdte őket hajigálni a' Nép, 's meg is sebesített némellyeket közzőlök, jóllehet nem veszedelmesen; mások, szomszéd házakba futottak bé a' dühösködő gyűlevéltség elöl. Más nap egy Brocas nevezetű Polgár, ki a' lárma napján Swan Májor által el fogattatott, az Ország-gyűlés' második Táblája eleibe idéződött. A' Ministériommal ellenkező Tagok közzől Oberster Barry azt kívánta: hogy ha Brocas elő idéződött, úgy azokat is elő kell idézni, a' kik körül vették Katonasággal az Ország' házat: de Státus-Secretarius Lord Castlereagh ezen kívánságot helyte-

lenni ítélt abból, az okból: mivel a' Polgármester nem látván többé magát elégségesnek a' felzúduló nép' zabolátlanságának visszatarthatására: által adta, a' maga hatalmát a' Vice-Királynak, kinek illy környülállásokban kötelessége volt mindent elkövetni a' végre; hogy az Irlandiai Parlamentommal úgy ne bánhasson egy zenebonás csoport, mint valamely francia gyűléssel. Brocas mentette magát, hogy ő csak egy olly követ kapott fel, a' mellyet reája hajtottak, 's vissza akarta azt hajtani; a' midőn Schwan Májor reá lötte ő reá a' piztolyát, de nem találta, 's úgy árestálta meg. Hofszas vetélkedések után, bűnösnek találtatott Brocas, mint a' ki igen meg-sértette az Ország-gyűlés' privilégiomait, 's mindjárt tömlöztbe is küldődött.

4. Frantzia Országok.

A' Katona-szedésre nézve, olly hatalmat adatott magának Buonaparte, a' Törvényhozó-gyűlés által: hogy minden Ifjakat fel-fegyverkezethet 's ki-állíthat hartzra, valakik, a' múlt Sept. 23-dik napjától fogva, már húszadik esztendejébe léptek, tsupán ezen két ki-fogásokkal: 1.) hogy a' melly Ifjak, helyes meg-ítélés szerént, nagyobb hasznára lehetnek a' Hazának, ha tanulásokat folytatják, mint ha fegyvert fognak; azoknak meg-engedődik, hogy másokat állíthassanak magok helyett. 2.) Nem kötelesek a' Katonai szolgálatra, a' kiknek jövedelmére nints több vetve 25 liver esztendei adónál.

— A' ki maga helyett mást állít: tartozik annak fel-kéltzéséerc, 300 lívert fizetni. — Az első Conscriptiókor, az olyan Ifjak is a' szegények 's következésképpen a' katonáskodásra nem kötelesek közzé számlálódtak, a' kiktől nem vesz többet a' Respublika, 50 líver esztendei adónál.

Az Amériikai Respublika' Küldöttjeivel Dávid, Elsworth, és Murray Urakkal tartandó Békesség alkura, négy Tagokból álló Commissiót nevezett ki Buonaparte, kik között első, a' maga egygyik Testvérje József; a' többek: Fleuriu, Röderer és Morques.

Hogy az Európai Hatalmasságokkal folyó hadnak is örömet szeretné jó móddal végit szakasztani Buonaparte: meg-tetűzik ez, a' közelebbi Hirdetményeiből is, mellyeket a' hadra nézve intézett a' Nemzethez, és a' Respublika' Ofztályaibéli Helytartóihoz: minthogy azon Hirdetményekben leg nagyobb részént el vagynak már távoztatva azok a' szörnyen sértő és megengesztelhetetlen gyűlölséget nyilatkoztató kifejezések, mellyekkel éltek az előbbeni Igazgatók Anglia ellen; más Hatalmasságokra nézve pedig reménység vagyon nyilatkoztatva azokban, a' Békesség eránt. A' Pári'si Újságok is kémélve írnak most a' külső Hatalmasságokról. Egy különösen így ír: „Fr. Ország, egyedül a' tenger-melljéki Tartományainak kereskedése által jutott olly virágzó állapotra, a' milyenben vólt. A' tengeri szabad kereskedés nélkül, vízfza nem nyerhe-

ti jövendőre azon állapotját. Avagy nem lennének e' tehát készek áldozatokat tenni Angliára nézve, holott a' szárazon való Békességre egyedül Anglia által lehet szert tenni? A' szárazon való Hatalmasságok, nem kívánnak egyebet, hanem hogy a' magokét visszafizessék, és annak további tsendes bírása eránt bátorságosok lehessenek. A' hadnak egész folyamatja alatt, soha tsak egy szóval se' kívánódott mi tőlünk, hogy mi, a' had előtt bírt Tartományainkból leg-kisebb részt is által engedjünk. Nagyobb és állandóbb ditsőséget nem szerezhetnek magoknak a' Consulok, mint ha ök lesznek a' már tíz ezteendőktől fogva való revoluziónális Igazgatók között az elsők, kik a' Revolúzióból származott romlásokat meg-esmérik, meg-vallják, 's az egész Világ' hallottára ki-kiáltják: hogy a' magát mérsékelni tudó nemes lelkű Győző, kész a' Békességnek színmutatás nélküli való szeretéből visszafizadni kinek kinek a' mi az övé."

Ezen jó gondolatok tetfizettek Pári'sban más jól gondolkodóknak is: és annál nehezebben esett nékik, hogy a' Consuloknak más-forma gondolatjokat kéntelenítették gyanítani, a' tulajdonképpen való Consuláris Újság' 5-dik Mártziusi darabjának meg-olvasására; melly t. i. éppen olyatén új hadi dالokat foglalt magában, mint a' millyenekben, ama' szörnyű emlékezetű Robespierre, 's a' Tzimborássai, embertelenül átközödtak minden Hatalmasságok ellen; mellyek a' Frantziáknak ellenek állottak.

Buonaparte, a' véle szöllani kívánóknak meg-halगतása eránt, következendő rendeléseit tette közönségesekké: 1.) hogy a' külföldi Követeknek audientziát ad; minden Hónapnak 2-dik és 17-dik napjain. 2.) A' Senátorokat, és Generálisokat magához botsátja, minden Dekád-nak második napján, déltől fogva délutánni két óráig. 3.) Ugyan azon órákon; minden Dekád' 4-dik napján magához botsátja; a' Törvényhozó-Tanáts Tagjait. 4.) hasonló időszakásban minden Dekád' 6-dikán; a' Tribunátusnak; 's a' Tisztviselőkre ügyelő Törvényfzéknek Tagjait. 5.) Ha a' Generálisokon alól lévő Katona Tisztek; a' Respublika-Osztályokbéli Consuláris Helytartók (Prefektusok); Bírák; és más közönséges Tisztviselők akarnak szöllani az első Consullal: tartoznak, kiki közzülök a' maga tiztségéhez képest való Ministert meg-fzöllítani; 's az által mutatni bé magokat. 6.) Ha magánös Polgárok; a' kik semmi közönséges tiztségben nintsenek; akarnának valamelly nyomos dolgot terjeszteni elibe az első Consulnak: Státus-Tanátsos Benezechhez vagynak útasítva; a' kinek el beszéllhetik a' mi közleni valójok vagyon; 's általa meg kaphatják az első Consul' válafzfát.

Magyar Ország.

A' Budai Teátromban jelesen inneplödött Palatinus Ö Föhertzegsége' neve napja, mind Mártz. 19-dikén, mind az azt meg-elözött estvén. Mártz. 19-dikén a' tiztelt Föhertzeg fes:

tett képe felett, ez az esztendő számot magában foglaló írás olvastatott:

noMen CeLebre arDenter CeLebrant.

N. Veszprém, Borsod, és Szabolts Vármegyék' képében, jeles Deputátziók tettek örvendező tiszteletet e' folyó Hónapnak 18-dikán Budán Ö Cs. K. Hertzegségeknek a' Nádor-Ispánnak és Nádor-Ispánnénak.

Elegyes Tudósítások.

Pruzfzianak Fővárosában Berlinben is, (valamint szintén Európának más nagy Városaiban) a' hószas tél miatt, igen meg-fogyott a' tüzi fá. Hogy tehát az efféle környülállásokban megtörténhető minden kedvetlen következéseknél eleit lehessen venni: olly rendelés tevődött, hogy míg már a' hajókázás ismét helyre állhatna, és több fát lehetne szállítani: addig ne szabad legyen senkinek rakásra venni a' tüzi fát: hanem tsupán egy fertály, vagy leg-feljebb fél ölenként, az ezen tárgyra ügyelő fő Tíztségtől nyevendő engedelem-írásnak előmutatása mellett.

Pruzfziából az Orosz Birodalomba, soká nem lehetett által járni Niemirownál. Nem régiben fel-szabadult vala ezen által-járás: de már megént meg van tiltva, és tsak úgy botsátódnak oda által a' Pruzfziai föld' Lakosai; ha a' Königsbergi, vagy Braszlói Orosz Consulok vagy a' Berlini Orosz Követ' neve alája vagyon írva a' pafzszusoknak.

Dániának Fővárosában Koppenhágában, úgy belé szeretett a' Nép, egy Énekes és tántzos Játék-

